

Natuurpunt CVN

Leren zit in onze natuur

Cursus Lieveheersbeestjes

Wim Veraghtert

Bewerking : Joeri Cortens

Vlaanderen
verbeelding werkt

Inhoud

- Inleiding
- Omschrijving
- Levenscyclus
- Lieveheersbeestjesbiotopen
- Lieveheersbeestjes vangen
- Soortbeschrijving

Taxonomische indeling

- Klasse: Insecta
- Orde: Coleoptera
- Onderorde: Polyphaga
- Familie: Coccinellidae = lieveheersbeestjes

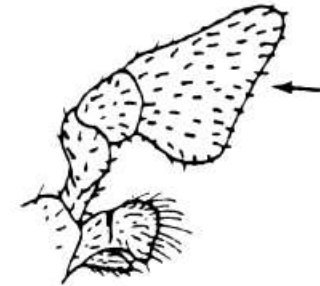
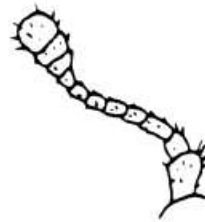
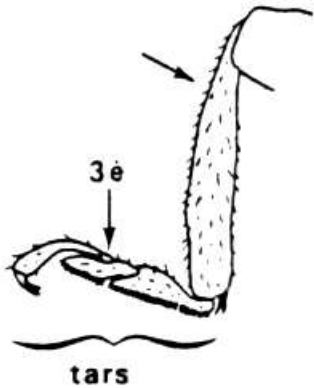
Lieveheersbeestjes

- Bouw

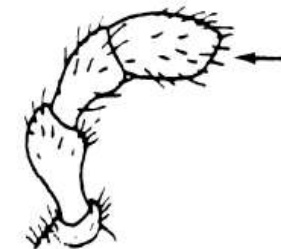
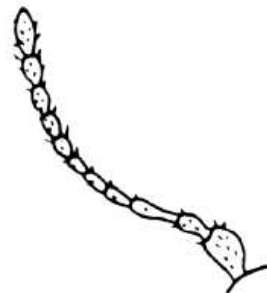
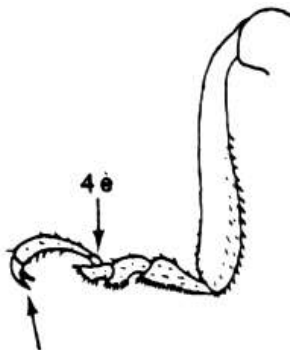

Lieveheersbeestjes

- Typisch voor lieveheersbeestjes:

- Geen lhb:

Lieveheersbeestjes?

- GEEN lieveheersbeestjes!

Lieveheersbeestjes?

- GEEN lieveheersbeestje!

Lieveheersbeestjes?

- GEEN lieveheersbeestjes!

Lieveheersbeestjes?

- GEEN lieveheersbeestjes!

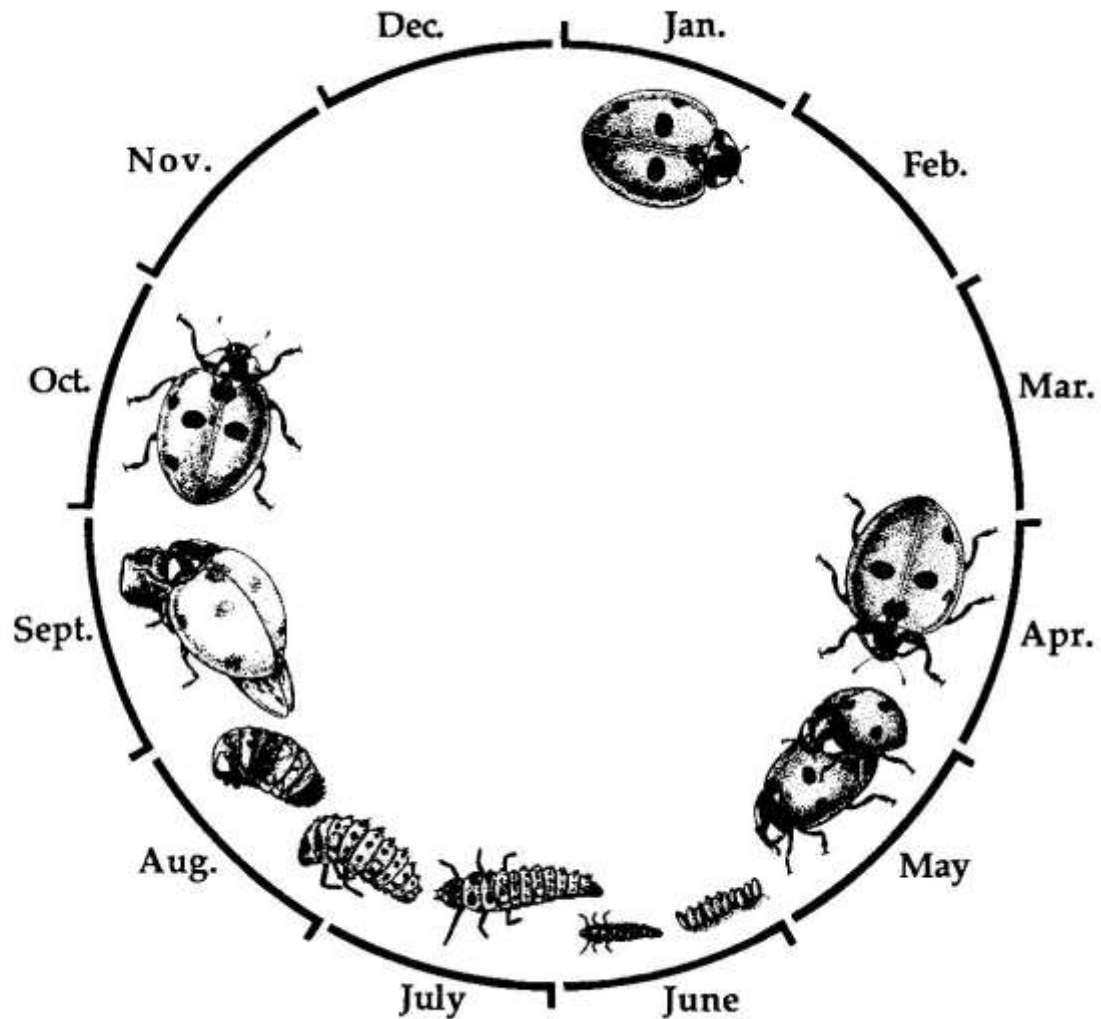
Lieveheersbeestjes

- Aaibare soorten
- Geluksbrengers: belangrijke functie in volksgeloof

Levenscyclus

Levenscyclus : eitjes

- Gele, langwerpige tot ovale eitjes
- Tot 1500 stuks
- Niet allen tegelijk afgezet

Levenscyclus

- Eitjes
 - Komen uit na 2 tot 10 dagen

Levenscyclus

- Larven eten eierschalen op

Levenscyclus

- Larve

Levenscyclus

- Larve

Levenscyclus

- Carnivoor of herbivoor

Levenscyclus

- Larve

Levenscyclus

- Prepop

Levenscyclus

- Pop

Levenscyclus

- Pop

Levenscyclus

- Imago

Levenscyclus: imago

- Eten en gegeten worden

Levenscyclus: imago

- Parasitaire sluipwesp : *Dinocampus coccinellae*

Levenscyclus: imago

- Eten en gegeten worden

Lieveheersbeestjesbiotopen

- Allerlei (bv tuin)

- 2-stippelig

- 7-stippelig

- 14-stippelig ..

- 22-stippelig.....

- Veelkleurig Aziatisch.....

Tweestippelig lieveheersbeestje

- Determinatie

Tweestippelig lhb: variabel!

Zevenstippelig lieveheersbeestje

- Determinatie
 - Relatief groot
 - 7 zwarte vlekken
- Allerlei biotopen
- Zeer algemeen

Schitterend lieveheersbeestje

- Determinatie

- Lijkt sterk op 7-stippelig
- Halsschild met stompe hoeken
- Onderzijde: 4 witte vlekken
- Boller en afgeknot aan uiteinde

- Associatie met Rode bosmier

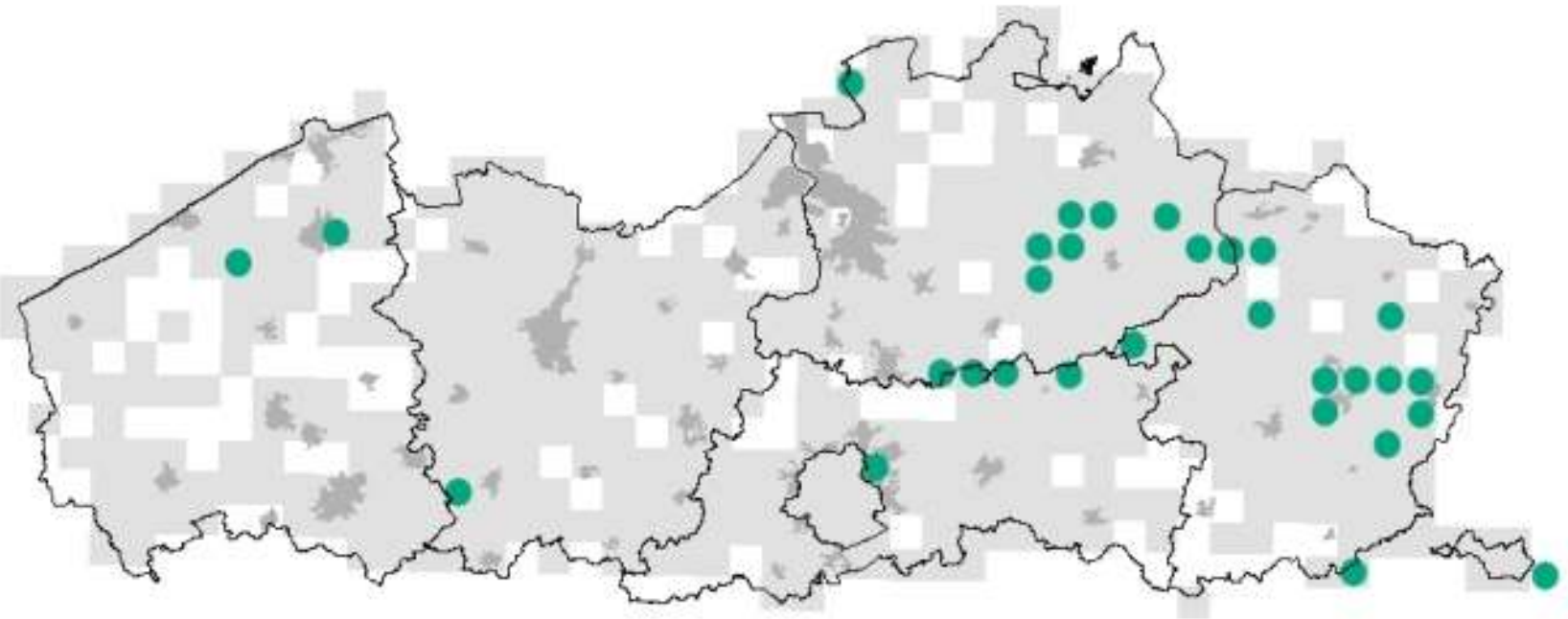
- Zeldzaam

Schitterend lieveheersbeestje

- Verspreiding

Veertienstippelig lieveheersbeestje

- Determinatie
 - Blokjespatroon
 - Zwart-witte tekening op halsschild
- Zeer algemeen!
- Alle biotopen

Veertienstippelig lieveheersbeestje

Tweeëntwintigstippelig lieveheersbeestje

- Determinatie: Onmiskkenbaar!
- Syn: Citroenlieveheersbeestje
- Algemeen
- Vaak op bloemen

Veelkleurig Aziatisch lieveheersbeestje

- Determinatie

- Grootte
- Tekening halsschild
- Onderzijde

Went, Volhard

Veelkleurig Aziatisch Ihb

- Wolf in schaapskleren

Veelkleurig Aziatisch lieveheersbeestje

- Overwinteren

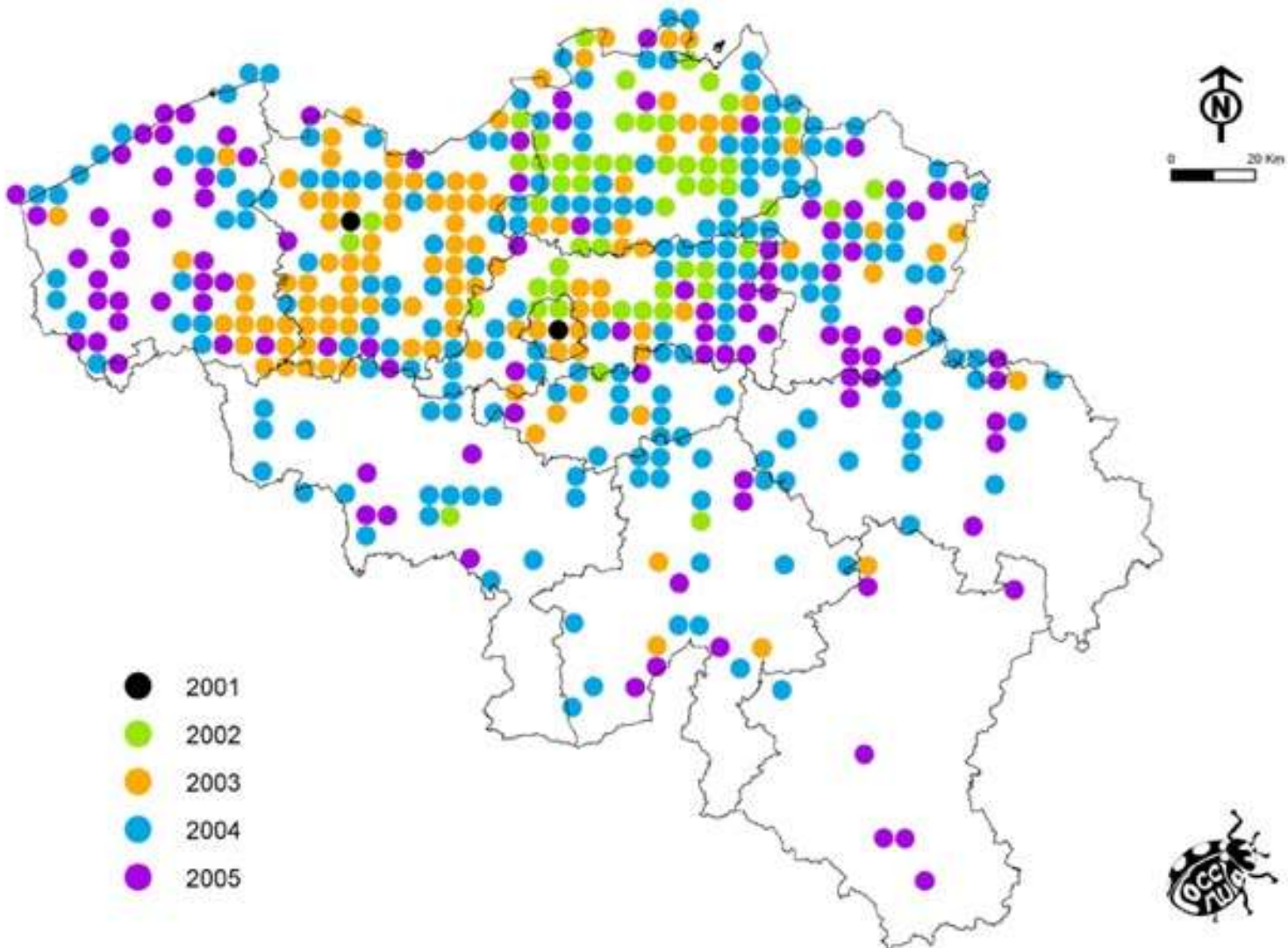

Veelkleurig Aziatisch Ihb

- Ingevoerd in de biologische glastuinbouw

Veelkleurig Aziatisch Ihb

Haraxy in Frankrijk

2004

2005

2009

2006

2007

Lieveheersbeestjesbiotopen

- Bos & bosrand: Loofbos

- 10-stippelig

- 10-vlek-.....

- Roomvlek

- Meeldauw

- Vloeivlek

Tienstippelig lieveheersbeestje

- Determinatie
 - Variabel!
 - Halsschild soms wit met 'kattepoot'
 - Soms 2, soms 10 vlekken

Tienstippelig lieveheersbeestje

- Variabel!

Natuurpunt CVN

Leren zit in onze natuur

Tienvleklieveheersbeestje

Determinatie

- 10 grote, roomwitte vlekken
- Breed achterlijf

- Loofbossoort
- Vrij algemeen

Roomvleklietjeheersbeestje

- Determinatie
 - Donker met kleine witte vlekken (dwarsrij!)
 - Geen schoudervlek
 - Relatief bol lichaam
- Algemeen, vnl.
voorjaar

Meeldauwlieveheersbeestje

- Determinatie
 - Doorschijnende buitenrand hals- en dekschilden
 - Kleine, min of meer ronde vlekken
- Loofbossoort
- Algemeen

Vloevleklieveheersbeestje

- Determinatie

- Roze kleur
- Kattepootje

Wilgenlieveheersbeestje

- Determinatie
 - Erg bolrond beestje
 - Twee grote ronde rode vlekken
- Loofhout, zelden naaldhout
- Vrij algemeen

Heggenranklieveheersbeestje

- Specialist op Heggenrank
- Planteneter
- Zeldzaam

Lieveheersbeestjesbiotopen

- Bos & bosrand: Naaldbos

Viervleklieveheersbeestje

- Determinatie
 - Variabiliteit: nul!
 - Verbrede zijrand dekschilden
 - Vier rode vlekken, waarvan de schouder- vlekken kommavormig
- Algemeen
- Op loof- en naaldhout

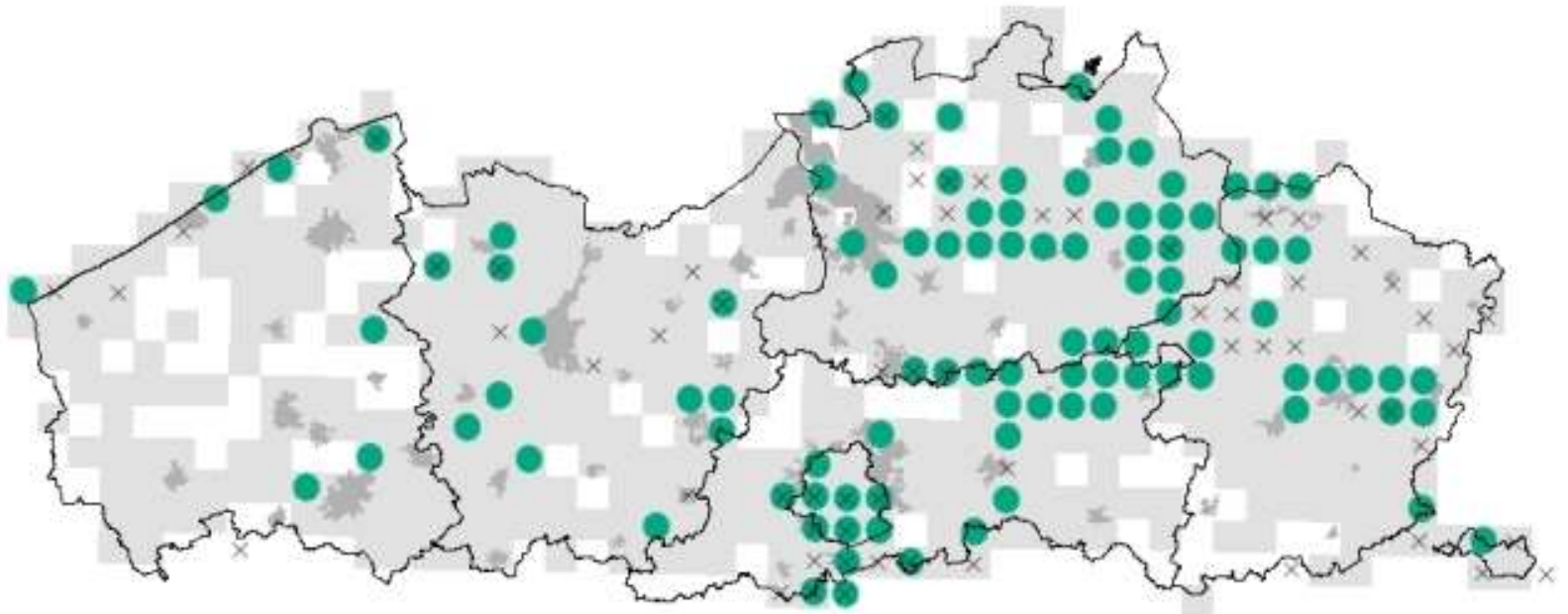
Oogvleklieveheersbeestje

- Determinatie:
 - Groot lhb
 - Licht omrande vlekken
- Naaldhout!
- Vrij algemeen
- Komt vaak op licht

Oogvlek- lieveheersbeestje

- Verspreiding

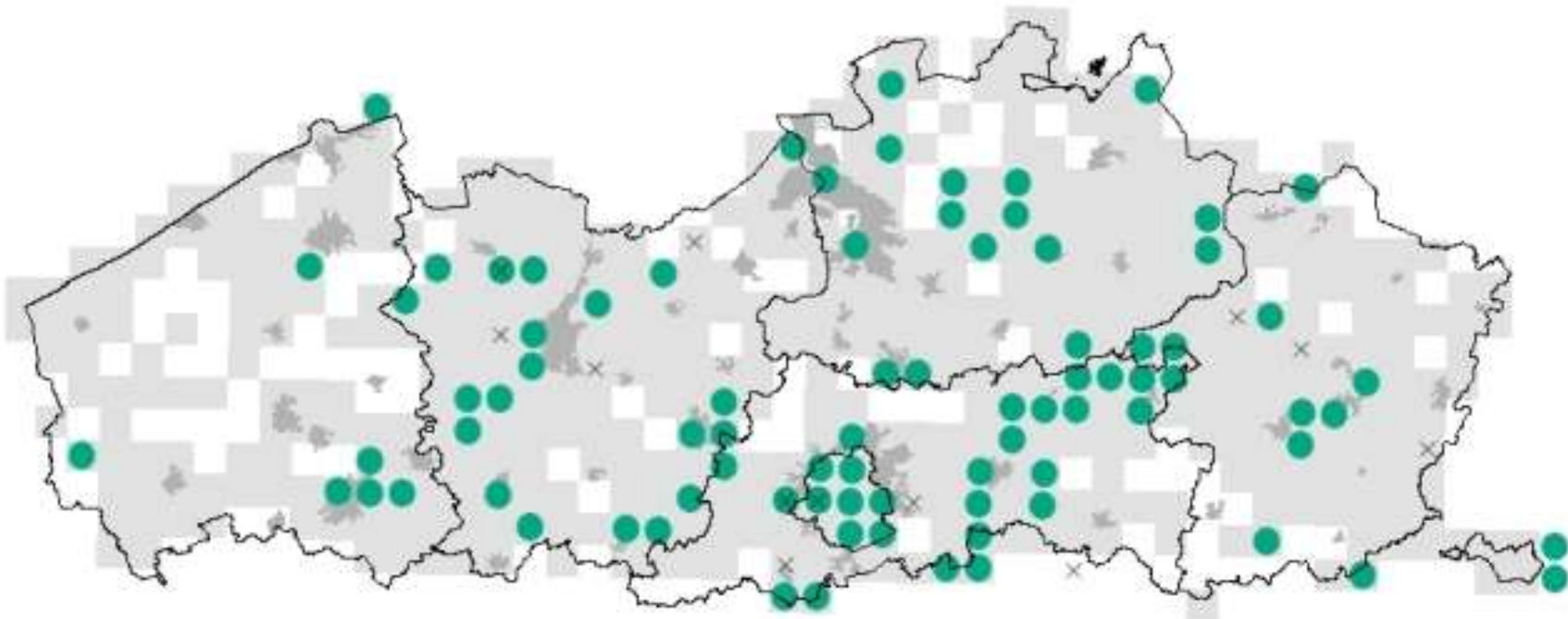
Bruin lieveheersbeestje

- Determinatie
 - Typische M-vorm van tekening op halsschild
 - Dekschilden beige tot lichtbruin
 - Langwerpig lichaam
- Naaldhout!
- Vrij algemeen

Bruin lieveheersbeestje

- Verspreiding

Harlekijnlieveheersbeestje

- Determinatie
 - Brede witte zijboorden
 - Kattepootje
- Vnl. naaldhout
- Vrij algemeen

Achttienstippelig lieveheersbeestje

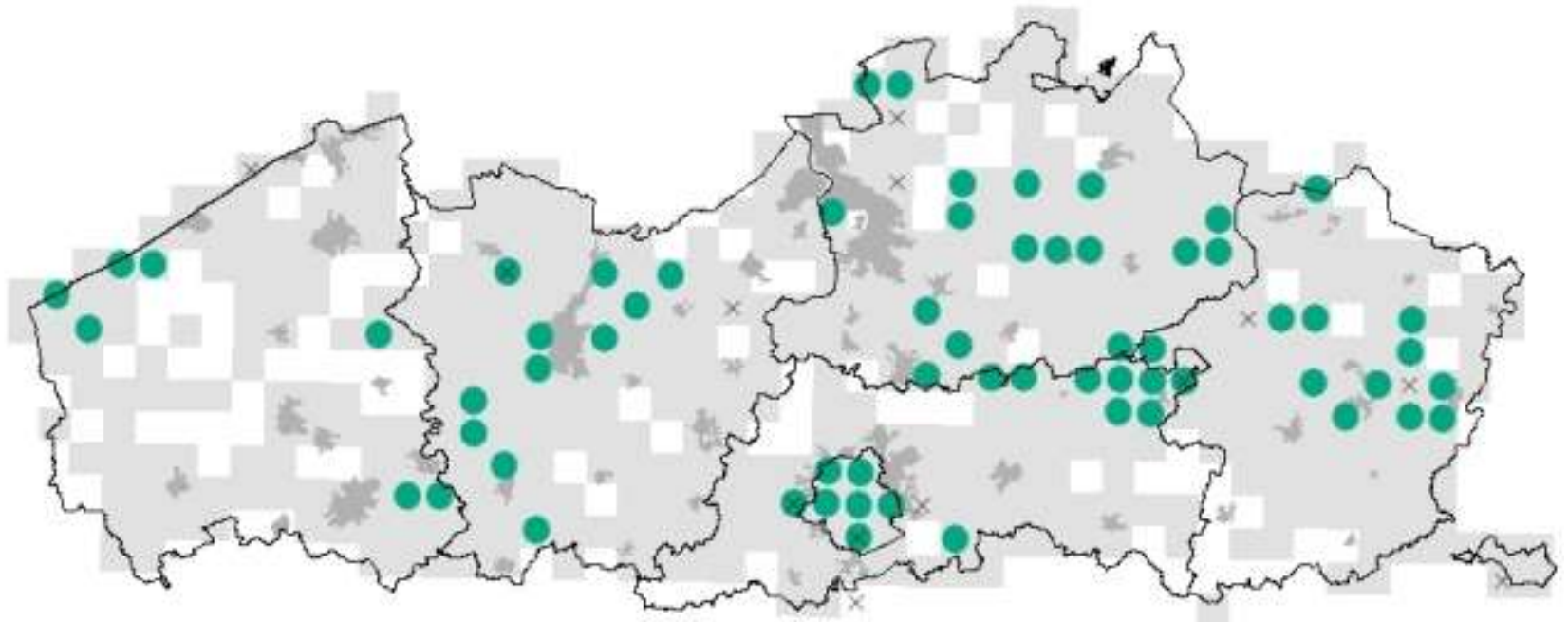
- Determinatie
 - Witte tekening op rood beestje; kommavormige schildvlek
 - Halsschild!
- Enkel naaldhout!
- Vrij zeldzaam

Achttienstippelig lieveheersbeestje

- Verspreiding

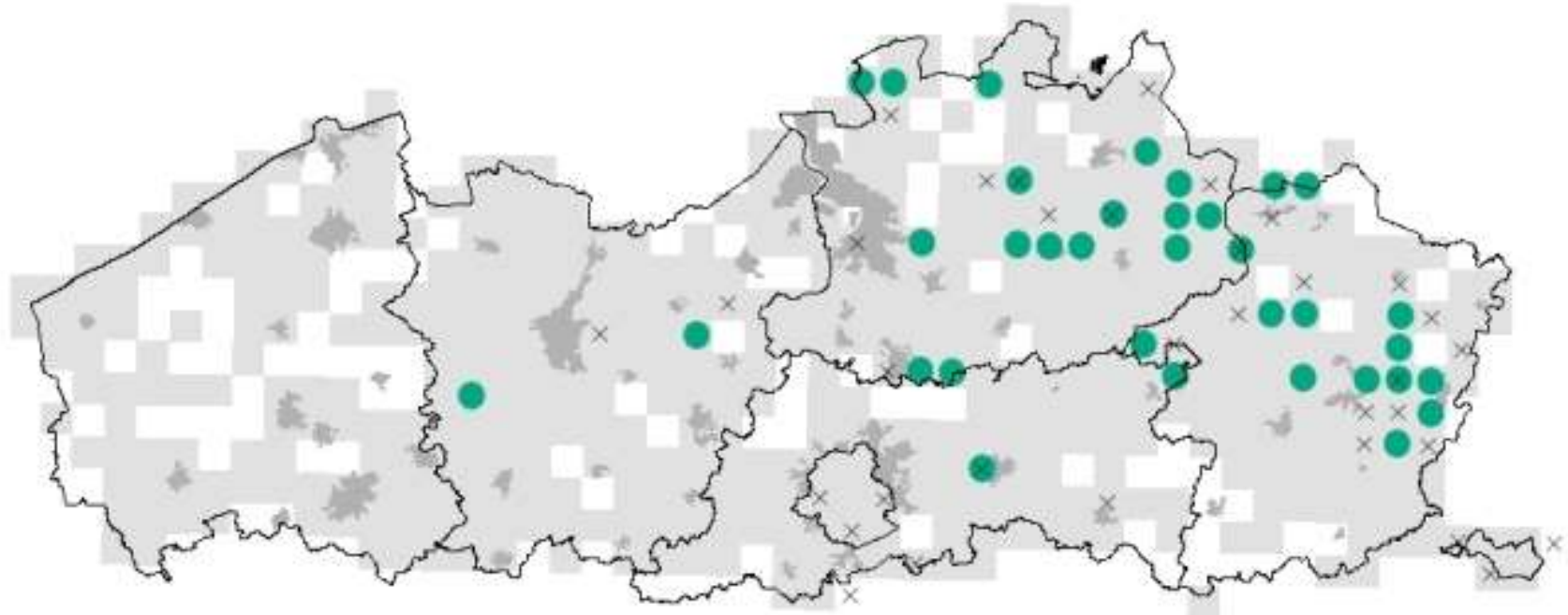
Gestreept lieveheersbeestje

- Determinatie
 - Onregelmatige vlekken, sommige als strepen
 - Halsschild met rosbruin midden en witte zijranden

Gestreept lieveheersbeestje

- Naaldbos
- Verspreiding

Lieveheersbeestjes- biotopen

- Heide

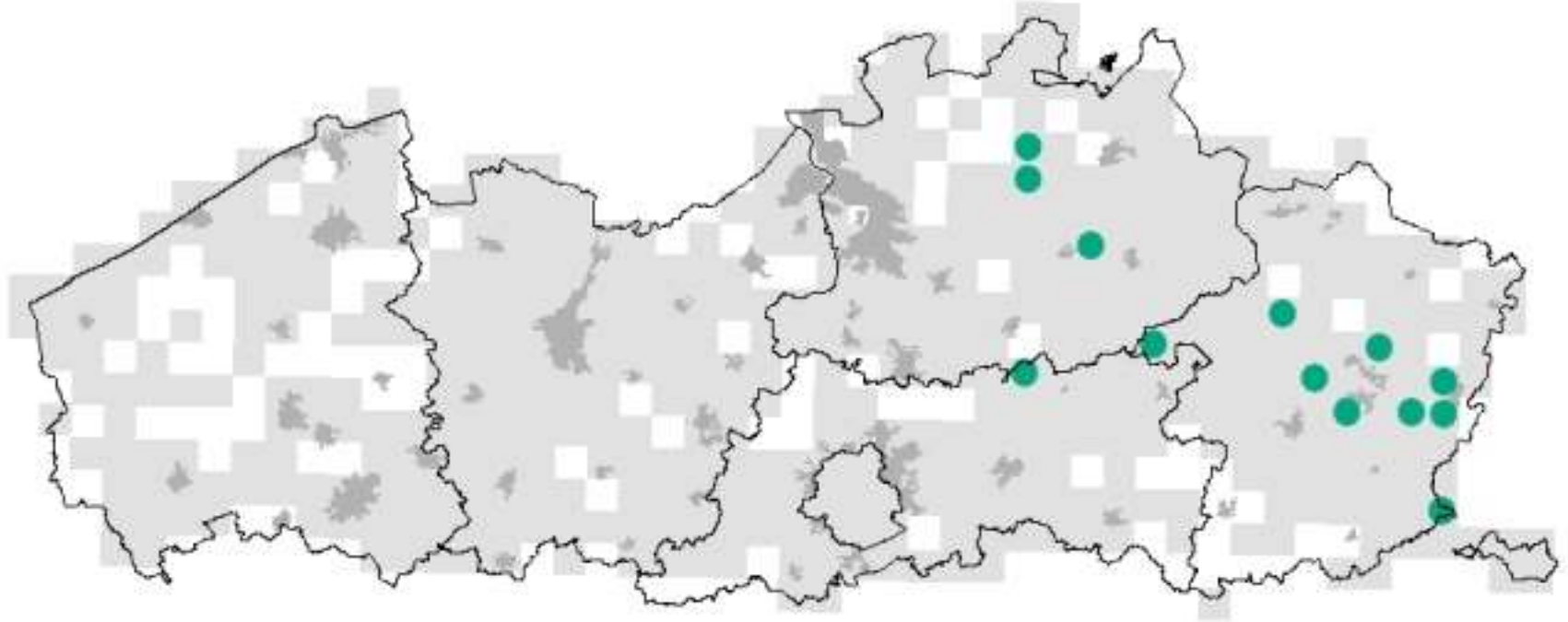
Ongevlekt lieveheersbeestje

- Determinatie
 - Volledig zwart
 - Enkel halsschild met witte boorden
- Heidesoort
- ZZ!!

Ongevlekt lieveheersbeestje

- Verspreiding

Zwart lieveheersbeestje

- Determinatie

- Bolrond beestje
- Dekschilden zwart
- Poten rood
- Halsschild zwart met rode voorhoeken

- Heidesoort

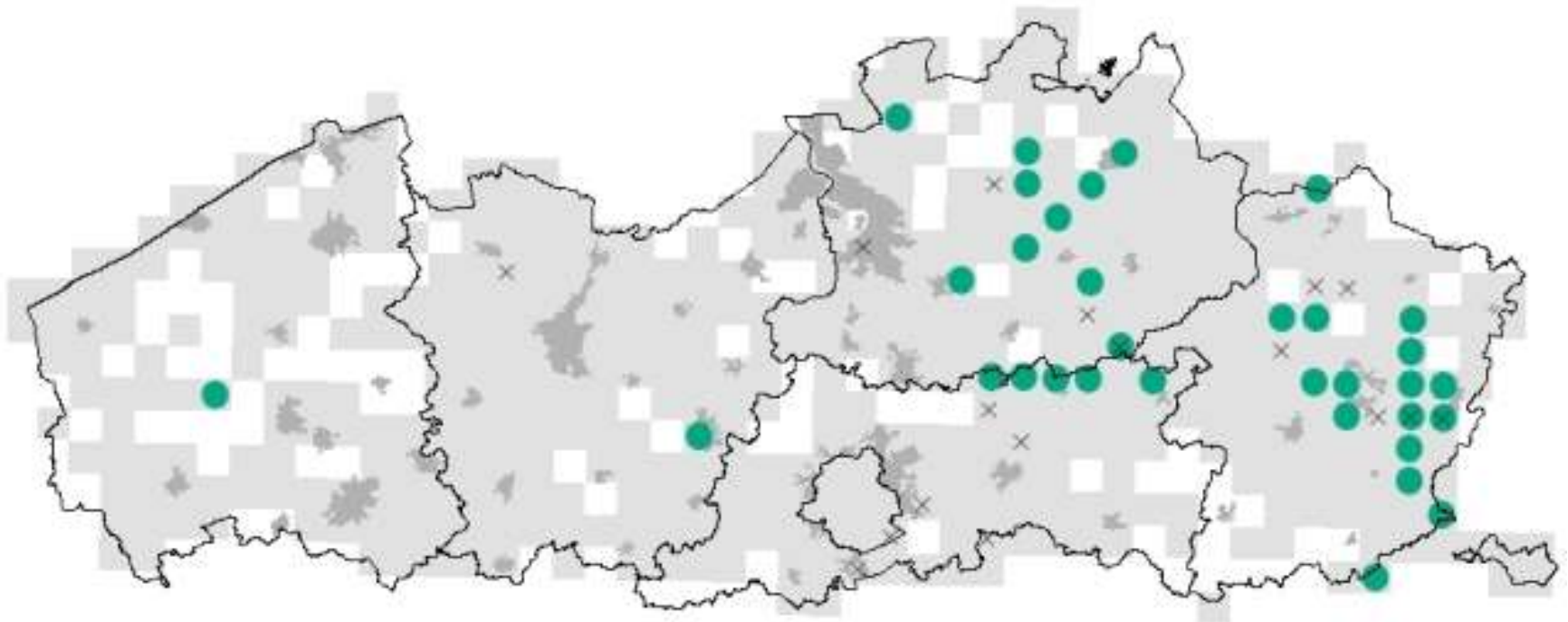
- Zeldzaam

Zwart lieveheersbeestje

- Verspreiding: Kempen!

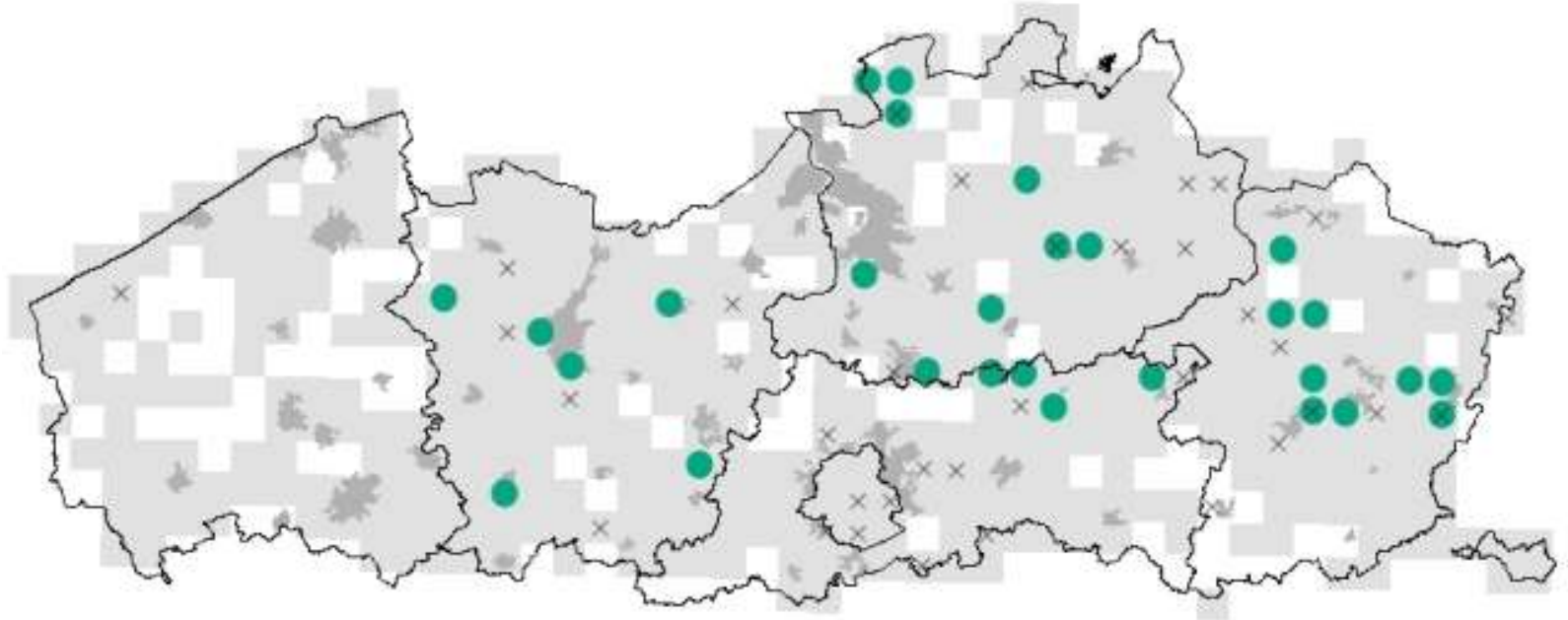
Heidelieveheersbeestje

- Determinatie
 - Zoals Wilgenlhb maar rode tekening typerend en iets kleiner
- Heidesoort?
- Zeldzaam!

Heidelieveheersbeestje

- Verspreiding

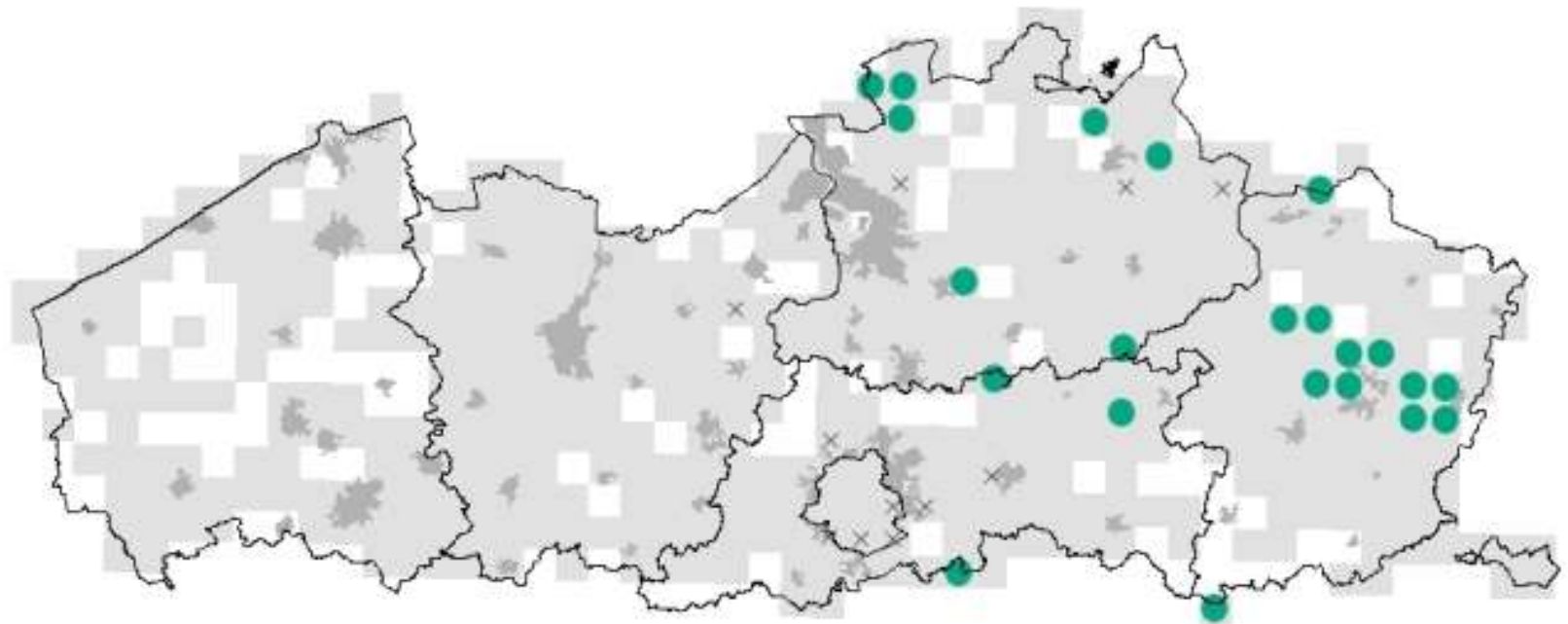
Hiërogliefenlieveheersbeestje

- Determinatie
 - Halsschild met witte voorhoeken
- Heidesoort
- Zeldzaam
- Eet larven van heidehaantje

Hiëroglyfenlieveheersbeestje

- Verspreiding

Lieveheersbeestjesbiotopen

Grasland

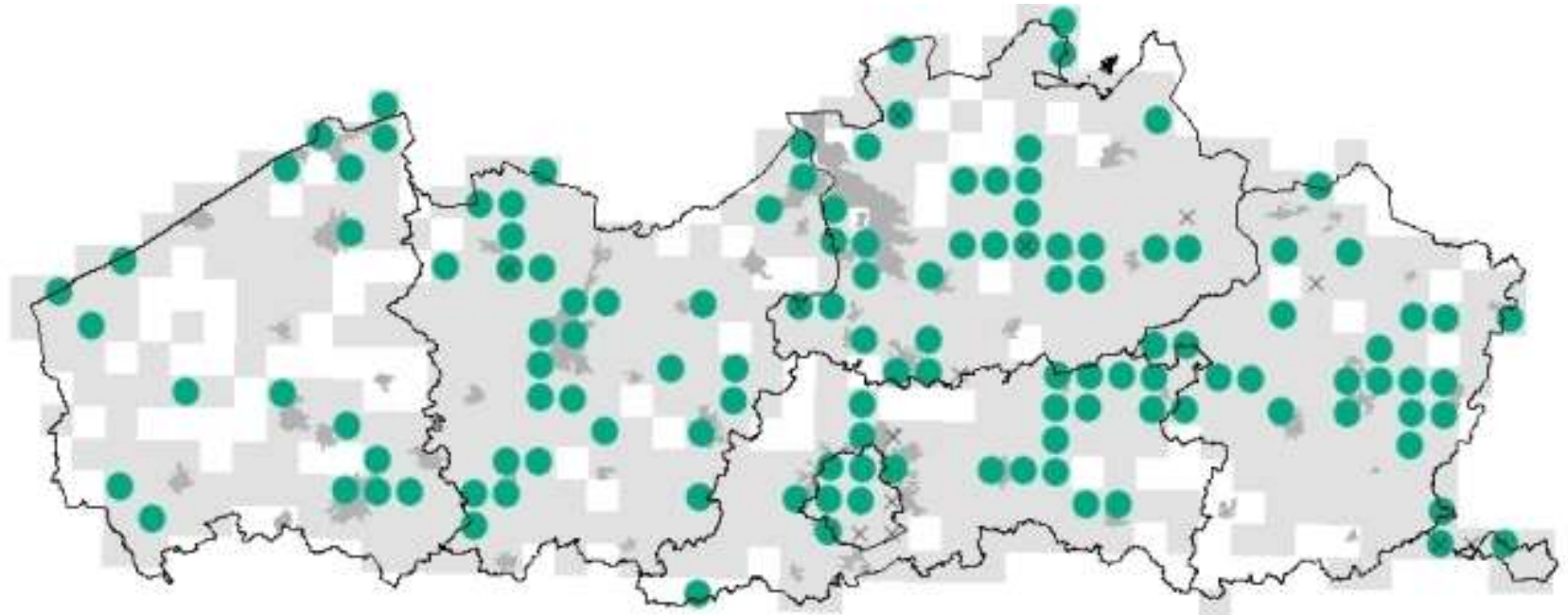
Ruigtelieveheersbeestje

- Determinatie
 - Vrij langwerpig beestje
 - Tekening op halsschild typerend!
 - Vrij klein
- Ruigte en droge graslanden
- Vrij algemeen

Ruigtelieveheersbeestje

- Verspreiding

Elfstippelig lieveheersbeestje

- Determinatie
 - Klein (tot 0,5 cm)
 - Langgerekt
 - 11 vlekken
- Droge ruigtes
- Vrij algemeen

Vijfstippelig lieveheersbeestje

- Determinatie

- Vijf stippen; 1 schildvlek
- Klein beestje!
- Halsschild met witte voorhoeken

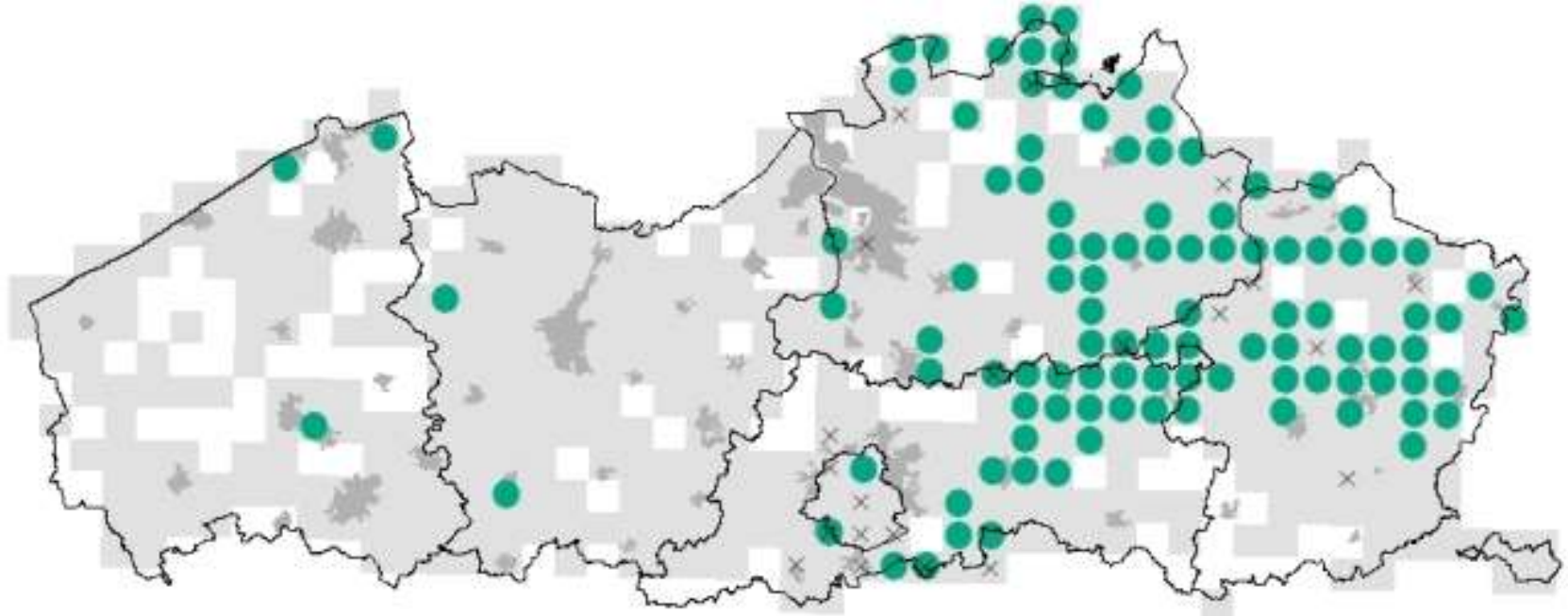
- Allerlei droge biotopen

- Vrij algemeen

Vijfstippelig lieveheersbeestje

- Verspreiding

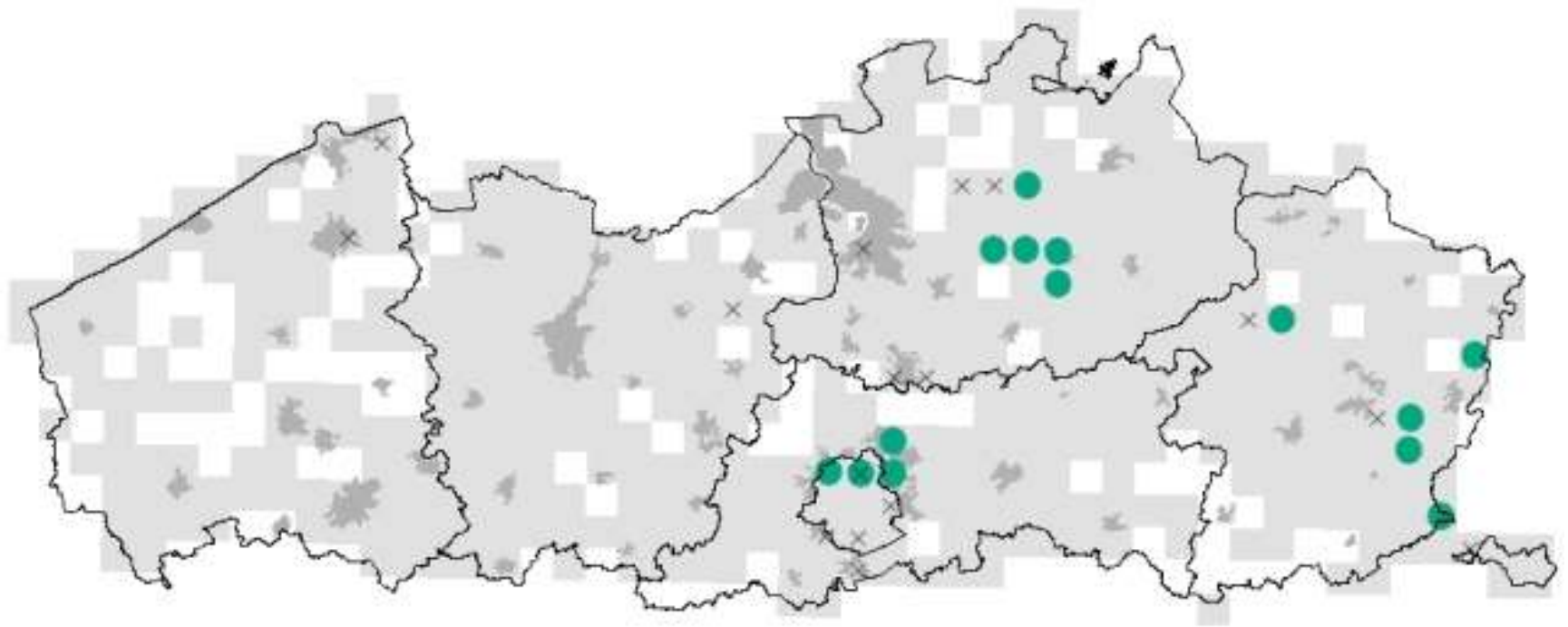
Behaard lieveheersbeestje

- Determinatie
 - Zeer klein
 - Behaard!
 - Kop
- Graslandsoort
- Zeldzaam

Behaard lieveheersbeestje

- Moeilijk vindbaar!
- Verspreiding

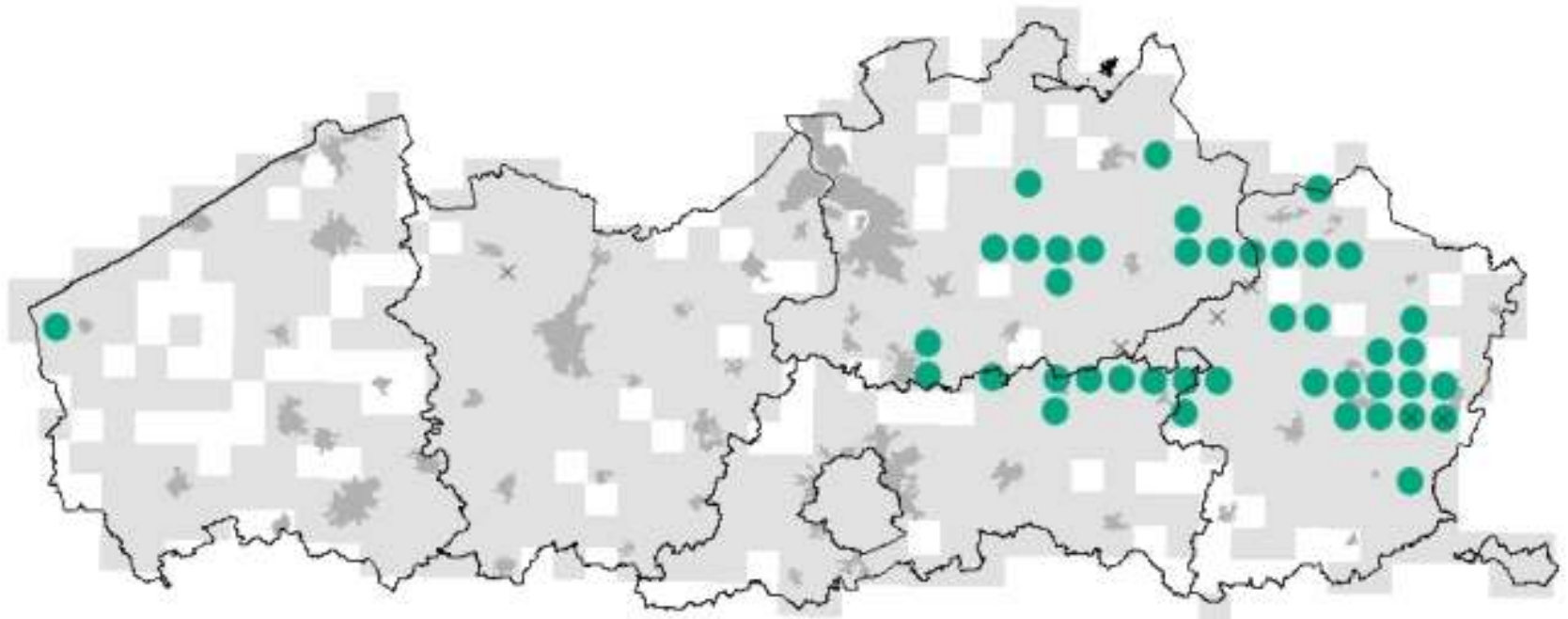
Veertienvleklieveheersbeestje

- Determinatie
 - Gele ronde vlekken op zwarte schilden
 - Zwart-witte tekening op halsschild
- Grasland
- Zeldzaam!

Veertienvleklieveheersbeestje

- Verspreiding: Kempen!

Vierentwintigstippelig Ihb

- Determinatie: rode kop, 3-4 mm, tekening
- Droge graslanden en ruigten
- Vrij zeldzaam

Zestienpuntlieveheersbeestje

- Determinatie
 - Klein (tot 3 mm), laterale golvende band
 - Bolvormig
- Droge graslanden
- Vrij algemeen

Lieveheersbeestjesbiotopen

- Moeras

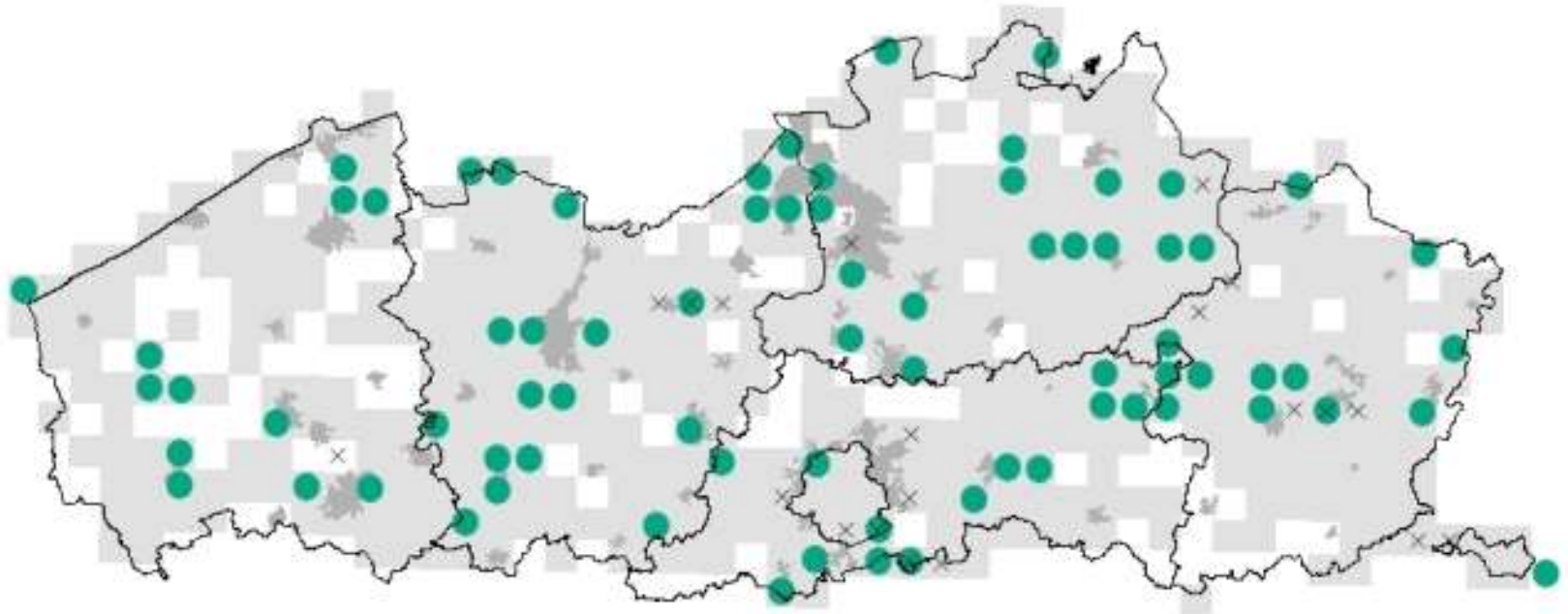
Negentienpuntlieveheersbeestje

- Determinatie
 - Klein: tot 5 mm en langwerpig en afgeplat lichaam
 - 6 vlekken op hals-schild
- Oevervegetaties
- Vrij zeldzaam

Negentienpunt Ihb

- Verspreiding

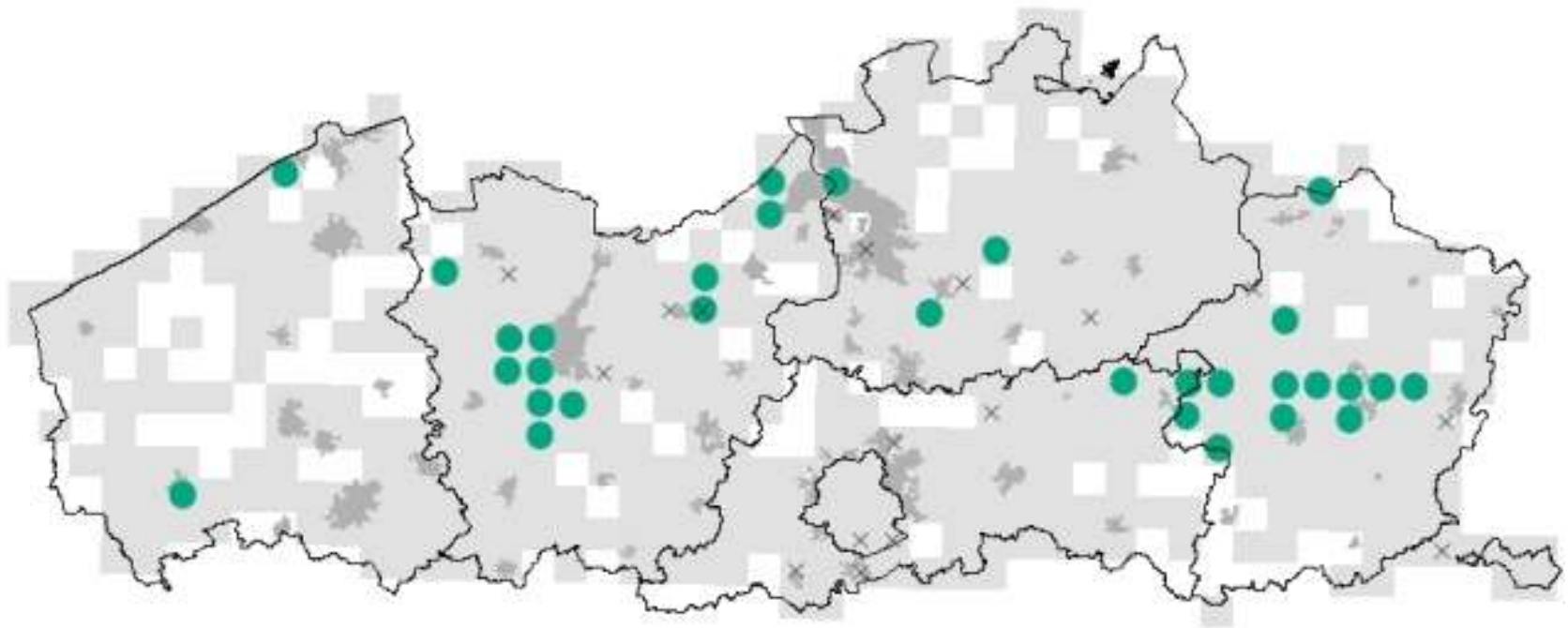
Dertienstippelig lieveheersbeestje

- Determinatie
 - Langwerpig en afgeplat beest, groot (5-7 mm)
 - Halsschild zwart met brede witte zijranden
 - Poten tweekleurig
- Moerassoort!
- Zeldzaam!

Dertienstippelig Ihb

- Verspreiding

Onbestippeld lieveheersbeestje

- Donkere kop; onbestippelde fijnbehaarde dekschilden
- Vochtige hooilanden; slootranden ed.

Lieveheersbeestjes zoeken

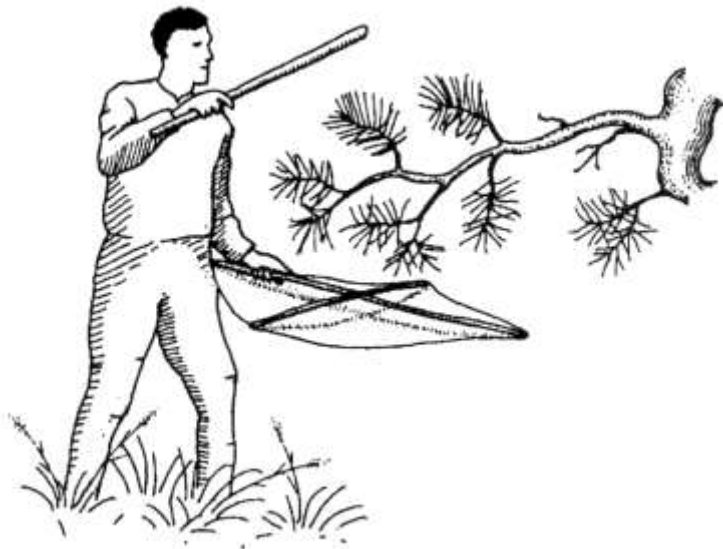
- Visueel
- Slepen
- Kloppen

JNM

Kloppen

- Met net, laken of paraplu

Vangen met licht

Lieveheersbeestjes zoeken in de winter

- Strooisel zeven
- Visueel

Lieveheersbeestjes determineren

- Stippen tellen?

- Velddeterminatietabel

- Bevat:

- Chilocerinae: BreedkopLHBs (5 sp.)
- Coccinellinae: Echte LHBs (29 sp.)
- Epilachninae: Bladetende LHBs (2 sp.)
- Coccidulinae: Nepkapoentjes (4 sp.)

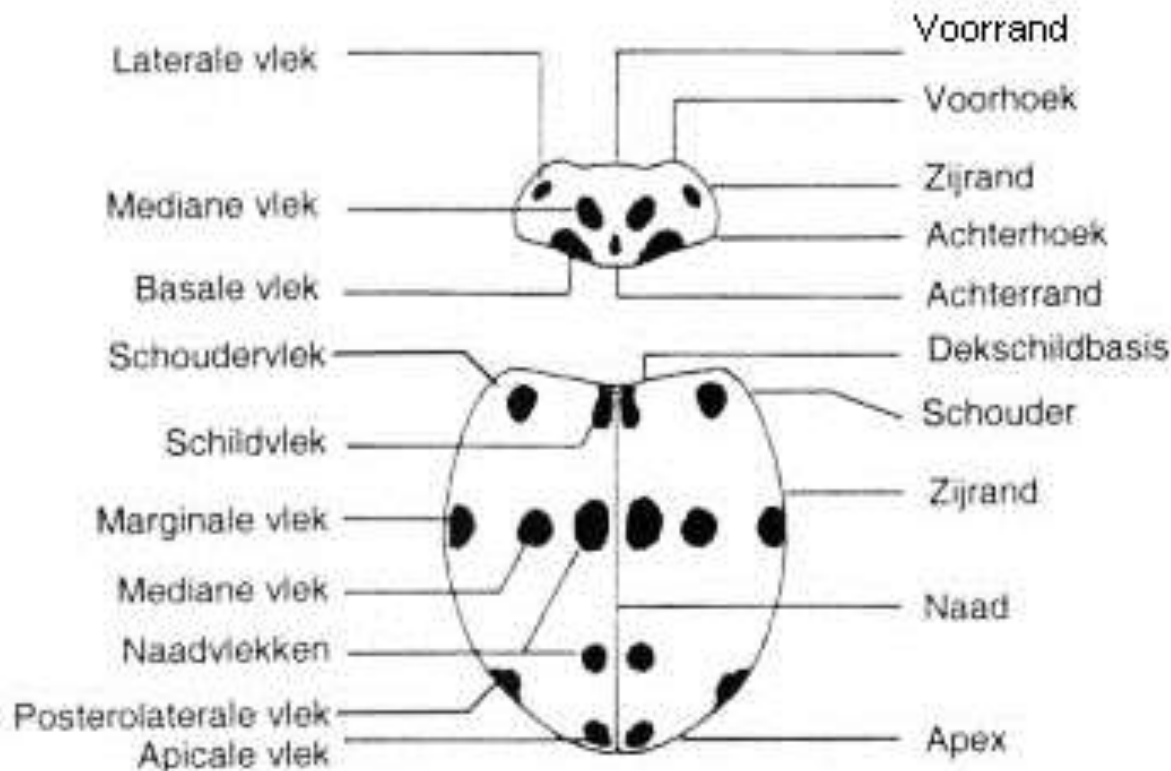
- Bevat niet:

- Scymnidae: Dwergkapoentjes (20 sp.)

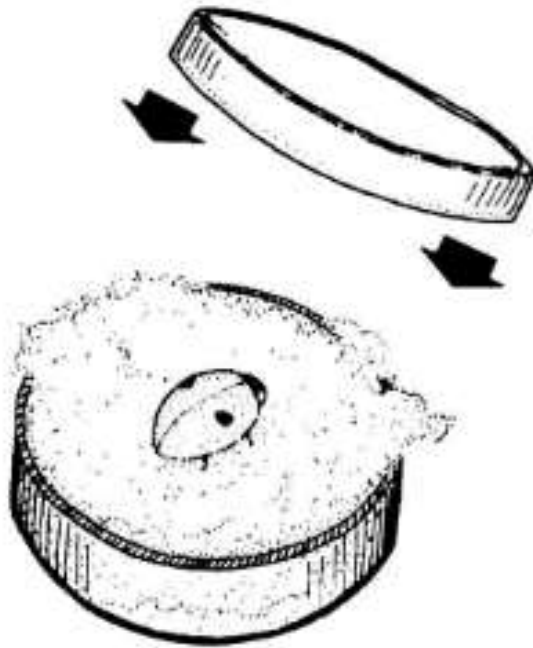
Terminologie

- Hals- en dekschilden

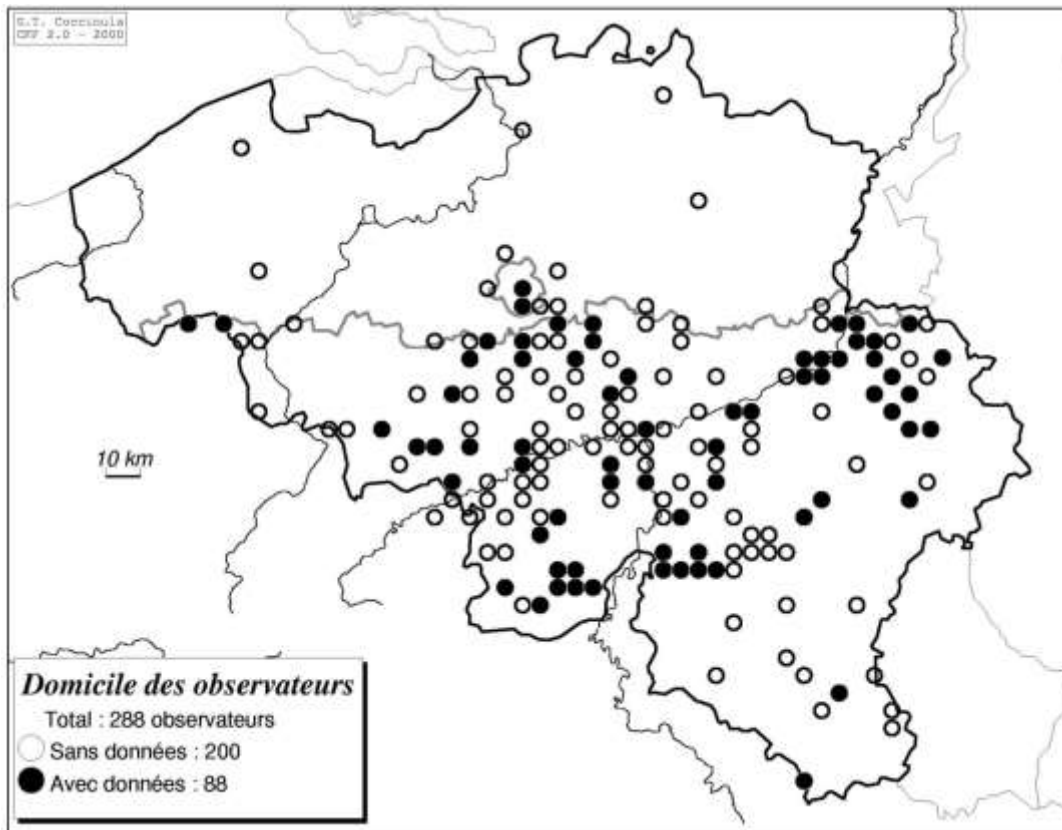
Lieveheersbeestjes bekijken

- Hoe laten stilzitten?

Lieveheersbeestjesproject

- Opgestart in 1998 (J&N + Universiteit Gembloux)
- 2000: Voorlopige verspreidingsatlas

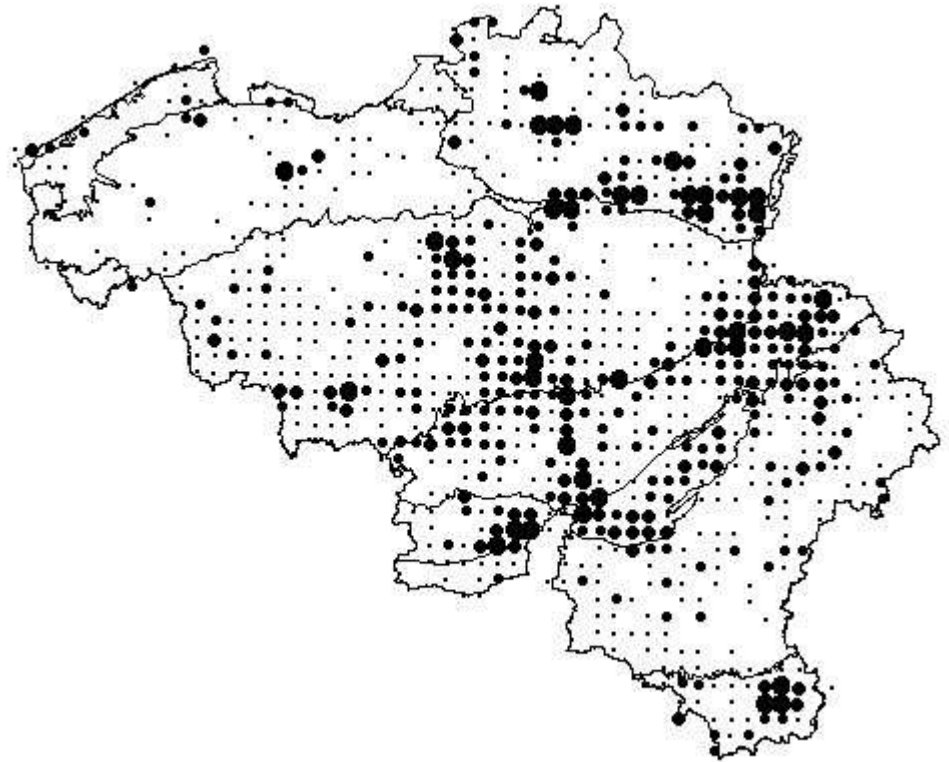
Lieveheersbeestjesproject

- Vlaanderen: opgestart door JNM & IN (INBO)
- 2001:
 - vertaling van de determinatietabel
 - VBWG-JNM
- 2002:
 - 350 medewerkers

Verspreiding van LHB's in Vlaanderen

- Onderzoek reeds gevorderd
- Voorlopige verspreidingsatlas

Stad als portaal voor exoten

- Recent vb.
Rhyzobius forestieri

Nog ander klein grut

- Dwerg- en Nepkapoentjes

ZIEN...

HOREN...

INVOEREN

Waarnemingen.be

Met dank aan...

- Werkgroep Coccinula
- Tim Adriaens
- Jeroen Mentens
- Maarten Jacobs
- ...
- www.koleopterologie.de